

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOT CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

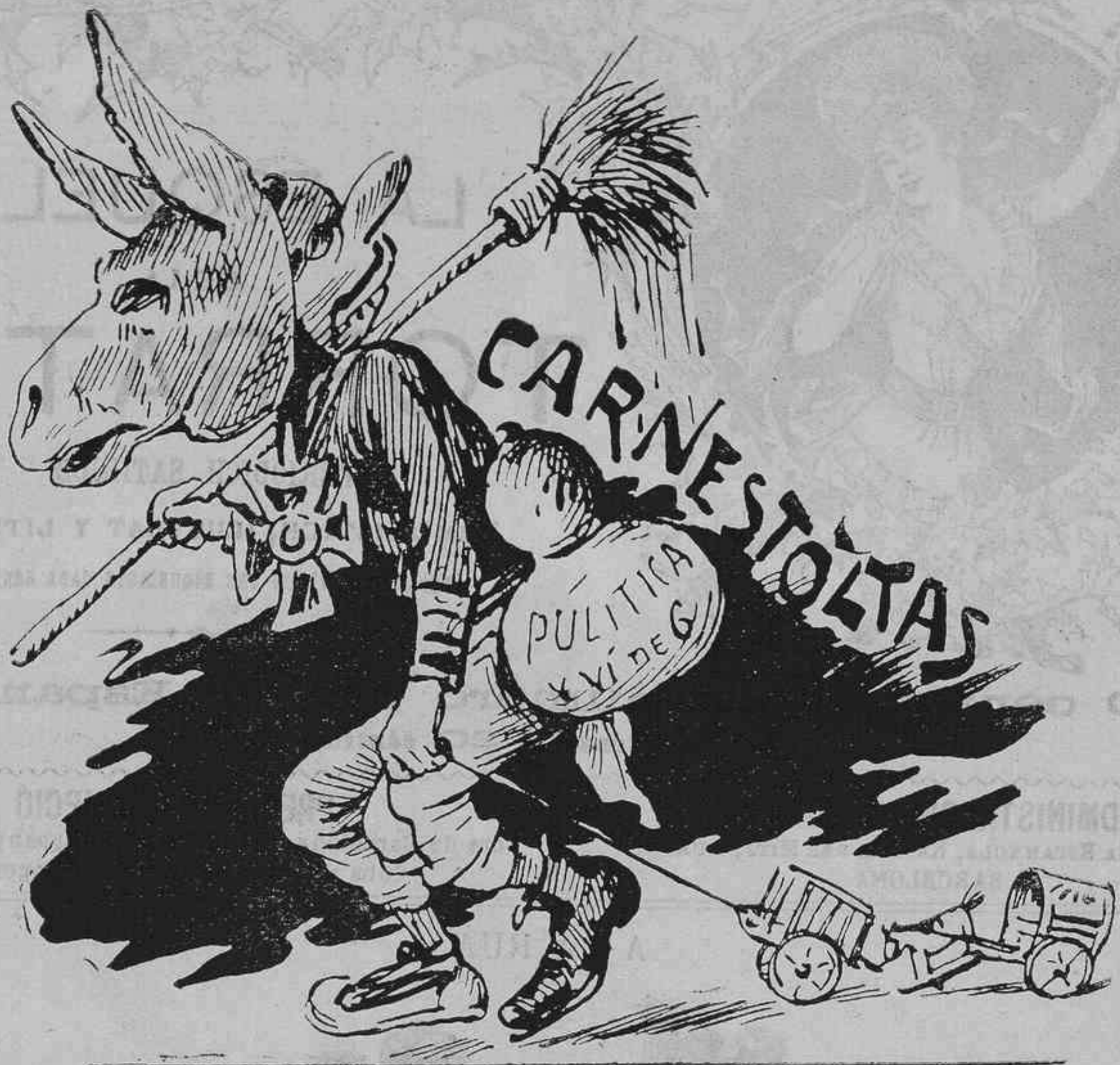
PREU DE SUSCRIPCIÓ

fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

A LA RUA

¿Vritat que ab aquests ulls y aquesta boqueta,
fora llástima que anessin ab careta?

El que farà l' ase tres días.

Á LA MEMORIA DE CASTRO Y SERRANO

No trobém manera mes oportuna de honrarlo que traduhir al catalá un enginyós escrit degut á la seva ploma y que á propósit de las *huelgas* del primer de maig, publicá ab lo títul de

Un quiento de Isop

Sab tot lo mon que al cos humá hi ha un sens fi de animalets, dels quals uns no 's veuhen y altres sí, encare que aquests últims valdria mes que no 's vejessin may. Pero lo que no sab tothom es que además dels microbis imperceptibles avuy en us, existeixen en lo cos humá altres sers de rahó als quals la ciencia nomena organismes per no atrevir-se á nomenarlos personas. Aquests senyors y senyoras, que dels dos sexes n' hi ha, s' entenen ab las criaturas de la manera que ara va á observarse.

Suposém que una matinada 'ls músculs de una cama comensan á remoure's y á sentirse irritats ab sí mateixos: l' amo de aquella cama anuncia solemnement que plourá avants de quaranta vuyt horas, passant per astrólech, quan no per endavinaire ó sabi de mes campanillas. Donchs res de aixó: es que 'l feix musculós allotjat en la pantorrilla, li crida desde 'l seu hostatje:—«Senyora ó caballer, lo diable del reuma se 'ns ha ficat á casa subrepticament y amenassa ab una furia de xafechs de poagre. Prepari desseguida 'l bálсам de *Opodeldoch* ó 'l oli de *cayaput*, que la cosa va de veras.»

Un altre dia surt l' home al carrer preocupat sense saber de qué, sobre tot no tenint cap motiu pera semblant preocupació. Sab perfectament que 'l dimars deu assistir á una Junta importantíssima; pero avuy es dilluns, y no obstant lo preocupan extranyas influencias. ¿Per qué será? Acut á la cita y no hi troba á ningú: la Junta s' havia celebrat lo dia avants, Llaboras se li acut que 'l petit ser de las obli-

gacions li estigué dihent tot lo sant día:—Mira que avuy no es dilluns: ves á la Junta: mira qu' es dimars!

Aquest petit ser ó un altre de la familia es el que fa que 'ns alabém de despertar á l' hora que 'ns plau, sobre tot per anar de viatge. Y no hi ha tal cosa: la criatura humana es essencialment dormilega, y á no tenir qui 'l cridés per dintre, no 's despertaria. 'L que no atrapa may el tren es qu' está renyit ab lo ser de las horas, de la mateixa manera que 'l que arreplega una indigestió es que no fa cas del ser que li diu: «no menjis mes», com el que s' emborratxa es per que desdenya al carinyós amich que desde l' essófach li adverteix «¡prou copetas!»

Res de lo que dihém, ni moltas altrás observacions que 's callan en aras de la brevetat, es invenció nostra. Tot aixó ho sabia Isop dos mil cinchcents anys enrera. En lo seu temps ocorregueren las sensibles escenas que aném á relatar.

Era un minyó gandul y entremaliat que 's nomenava *Tiróides*. Nasqué no se sab de quins pares, en l' interior del pit de las criaturas: y á expensas de las criaturas mateixas, com bort que s' atlella del such de la beneficencia, s' atlellá y cresqué ab los instints dolents, que per regla general engendran los desheredats. Al cumplir vint anys *Tiróides* desaparagué de son alberch sens causa justificada y 's llansá á corre mon en busca d' aventuras qu' ell creya lliçons de la civilisació. Mentrestant sa bondadosa llar quedá sumida en la barbarie.

Sucehí donchs que 'l Fetje ab sa filla la Bufeta de la Fel los germáns Ronyóns, la vena Porta, lo canal Torácich, lo Cor y tots los organismes de la vida humana, que atents á las lleys de la Providencia seguían en pau lo curs de sas obligacions, vejérense sorpresos ab la presencia del perdulari, infatuat ab sa sabiduría buyda, ab sa verbositat matllevada y ab l' énfassis de una indiscutible dictadura. Collocantse al mitj del taller humá, parlá de la següent manera:

—Companys: sou uns bestias. Vinch de corre mon y 'm sorprén trobarvos tan estúpits com quan vaig anarme'n. Trabualléu día y nit com burros en favor de un ser despreiable, de un egoista, de un avaro, de aqueix senyor Estómach que 'us desprecia desde que nasquereu y seguirá despreciantvos fins á la vostra mort. Ell ocupa la part millor del cos: d' ell se derivan y á ell afuheixen las cosas mes selectes de la creació: los menjars delicats, los licors exquisits, los suchs dolsos, las fruytas aromáticas, tot quant hi ha de gustós y noble en la pròvida Naturalesa. Tú, Fetje, t'afanyas en segregat ab nimia exactitut la bilis que requereixen los aliments pera ferli fácils las digestions; la pobreta filla que tens y á la qual l'orgullós Estómach nomena Fel pero que nosaltres per sa boniquesa li doném lo nom de *cística* (cistelleta) recull y guarda lo sobrer de ton treball pera quan lo mónstruo necessiti fundents mes enérgichs en sas golafreñas. Tú, vena Porta, que per ta grandesa has merescut lo sobre-nom de *magna* ¿cóm es que 't resignas al paper de senzilla canyeria de sanch sense oxígeno ni ferro, gastats en la xardor de un bon fatori? Tu, petit Torácich que conduheixes lo quilo suculent pera refer las pérduas dels abusos y preparar al déspota pera novas ingestions ¿cóm es que no 't badas de un plegat y li ocasionas la fam canina? Tú, hermós Cor; vosaltres polits Ronyóns, Glándulas, Pléxos, Visceras totas ¿suportaréu eternament l' esclavitut á que 'us condemna 'l rich, el sibarita, 'l vago, aqueix infame Estómach?

Callá *Tiróides* per un moment, contemplant l' efecte visible que ab lo seu discurs havia fet en l' esperit del auditori. Los sers de rahó que ja comensavan á pérdrela, semblavau assentir á las cláusulas del revolucionari, encare que algún s' atreví á dir.

—¿Y qué s' hi ha de fer! Nosaltres no sabém cap mes ofici, ni servím per altra cosa que la que executém.

—¿Qué no sabéu cap més ofici? Ja l' apendreu. Lo que importa avants que tot es derrocar al amo, exterminar la seva rassa, declarar-lo expúri: després ja veurém.

—Lo que jo veig—observá un petit nervi, qu' encare que débil no semblava tonto—es que bé ó malament se 'ns alimenta, se 'ns paga la casa y se 'ns cura en las malalties.

—¿Qué se 'us alimenta y se 'us cura!...—replicá *Tiróides* indignat.—Se 'us cura y se 'us alimenta com al negre d' Etiopía, com al caball de Arabia, perque valéu diners y 'l miserable no 'ls vol perdre.

—¿Donchs qu' es lo que cal fer?—preguntaren algunas veus.

La cosa mes senzilla del mon—contestá l' agitador novíssim.—L' Estómach viu de vosaltres, de vostras suadas, de vostra feyna: lo día que deixeu de treballar se mor'. Ma-teulo, donchs, parant lo vostre treball tots á l' hora.

L' idea no sigué desagradable pera aquells candorosos agents, que convingueren en executar-la al següent día. *Tiróides* els exigí, baix paraula d' honor, reserva y obediencia.

Pero en la conjura ningú vá recordarse de la Melsa, y aquesta que tothom sab, habita en l' entresol de l' esquerra, dessota del Estómach, se dirigí cautelosament á mitja nit al entresol de la dreta ahont viu 'l Fetje, dihentli ab la major humiltat:

—Vehi: m' hi enterat un xich de la que 's prepara per demá, y no penso pas barrejar-me en tal assumpto; pero ¿qué será de mí? Vosté coneix com pochs ma trista situació: jo no se lo que soch, ni perque vaig neixer, ni 'l paper que 'm reserva l' historia. Visch en aqueixa casa d' aquí davant ahont se recull als malalts y als inútils: ab lo que vostés descontan del seu jornal y ab las almoynas dels richs que solen ser molt grans, se sosté aquest refugi de la miseria: si desde demá 'ls jornalers no cobran y 'ls richs s' arruinan ¿qué será de nosaltres los desdixats? Pensi en aixó que li dich, Sr. Fetje, y vegi si pot impedir (vosté qu' es de la classe mitja) que 's porti á efecte la conjuració dels que 's tenen ells sols per treballadors.

Tot sigué inútil. Al día següent se declararen en vaga 'ls sers de rahó. L' Estómach aná tirant un quant temps per que la cosa l' atrapá ben reforsat; pero al últim sucumbí. Los que no tiraren poch ni molt sigueren los *huelguistas*, puig al tallar los recursos del Estómach se moriren tots de fam.

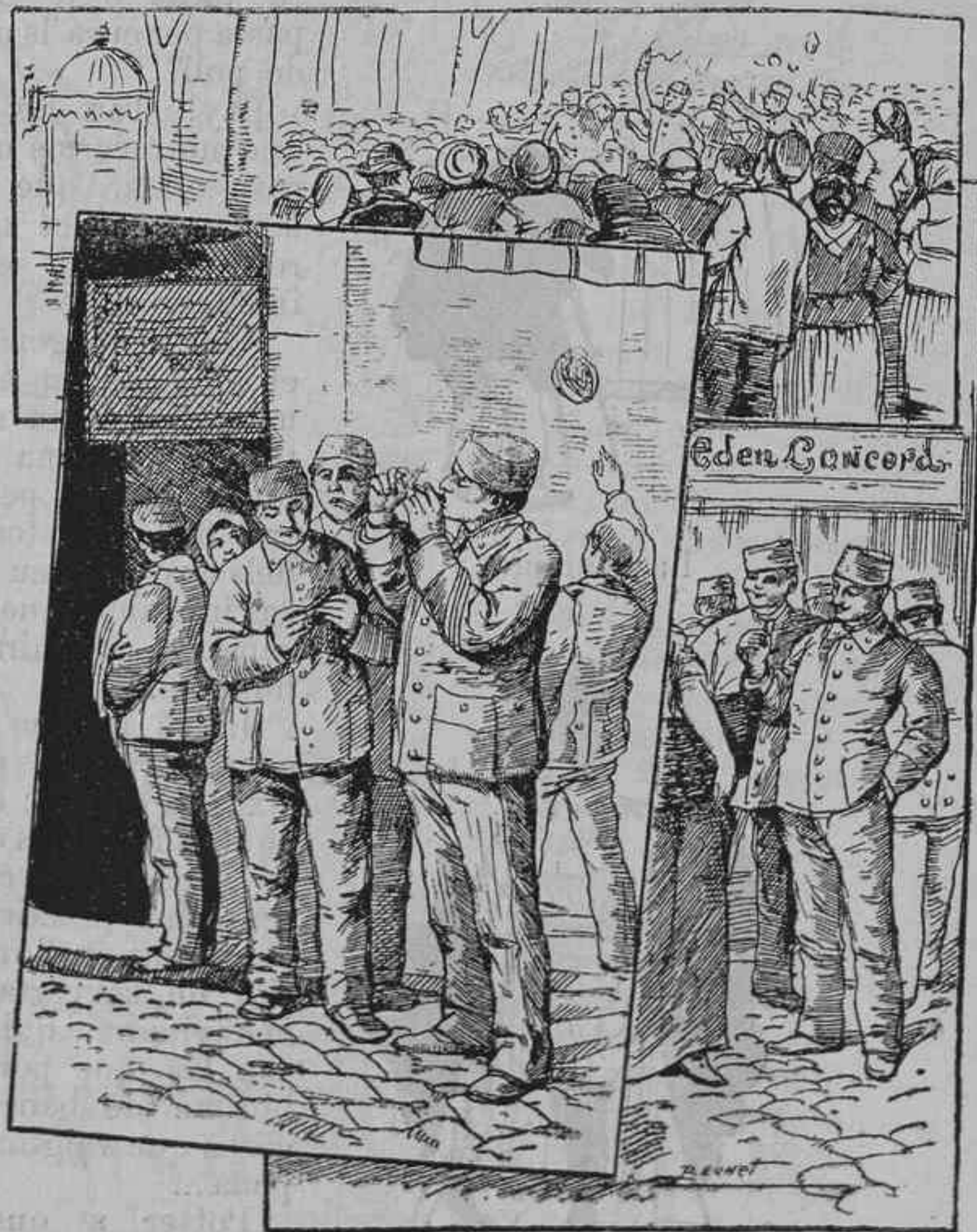
Per la traducció,
P. DEL O.

DE LA GUERRA AL POBLE

—Carta del vostre noy....

AQUÍ

Lo día avants del embarch,

LOS QUE VAN A CUBA

Companyia de Sanitat militar, embarcada en lo vapor *San Francisco*.

L' INVENT DEL DIA

LA FOTOGRAFIA Á TRAVÉS
DELS COSSOS OPACOS

La operació.

Lo resultat.

VON
ROENTGEN

¿Qué 's pensan qu' es aixó? ¿El títul d' una aygua per treure tacas ó d' una pasta per curá 'ls ulls de poll?

¡Ay! Tan de bo que no mes fos una cosa aixís, que al menos, encare que resultés inútil, sería inofensiva.

Von Roentgen es el nom d' un alemany que ha inventat un sistema de fotografia que penetra fins al interior dels cossos y veu 'cosas invisibles que escapan á la mirada humana.

Ja sé lo que 'm contestarán ara: que aixó no es nou; que aquí ja fa temps que 'ls timador de correus ho practican, penetrant en l' interior de las cartas y endavinant quinas son las que portan bitllets de banch ó cosas que valguin la pena....

Potser sí que 'l descubrimient del físich alemany arrenca d' aquest punt de

partida; pero, siga com vulga, las conseqüencias y las aplicacions qu' en Roentgenne treu so nmolt mes terribles, molt mes espantosas.

Tan espantosas y tan terribles, que apartantme completament de la corrent general, que avuy no té mes veu pera alabar y glorificar á von Roentgen, jo no vacilo en aixecar la bandera de la rebelió, que en aquest cas es la de la cordura y del bon sentit, posantme á cridar ab totas las mevas forsas:

—¡Mori en Roentgen!
¡Abaix en Roentgen!...
¡Que 'l tanquin, que 'l fustellin, que 'l castiguin d' alguna manera seria!...

La conducta científica, 'l descubrimient del sabi de Wurzburg no pot quedar impune. L' emperador d' Alemania, que crech qu' es un home conforme, y

baix qual jurisdicció 's troba l' atrevit autor del nou sistema fotogràfich, está en lo cas de perseguirlo y reventarlo ab tota la rapidés que 'ls seus medis li permetin.

¡Res de compassió! ¡Res de deixarse sugestionar per las sirenas que tractan d' adormirnos ab los cantos de la ciencia!

¿No es en Roentgen qui ha fet aquesta invenció? ¡Donchs llenya ab ell!... Qui l' ha feta... que la pagui!

Considerin vostés mateixos si la rahó no 'm sobra. La máquina de 'n Roentgen, explicada en pocas paraulas, es un aparato que retrata las cosas que tenim á la vista, las que hi ha sota d' ellas y las que hi ha dintre d' aquestas.

¿Treuen, per exemple, la fotografia d' una casa? Pues en la vista hi surt la fatxada, las habitacions interiors, las calaixeras, lo que hi ha dintre dels calaixos, lo que contenen las capsas que en los calaixos se guardan... en fi, tots los secrets doméstichs, per ben guardats y recatats que 'ls tinguin.

¿Retratan una montanya? A mes dels boscos, rocas y marjes que la montanya té, la fotografia marca perfecta y clarament els caus, los conills que hi ha amagats als caus, la carn, ossos y departaments interiors dels conills... tot lo que fins ara era únicament del domini de las furas.

Després d' aixó ¿qué 'n queda de la vida privada de las personas, y si tant m' apuran, de las bestias? Res: un manat d' indiscrecions, que qualsevol objectiu fotogràfich pot esbombar en un tancar y obrir d' obturador.

¡Que vagin dihent que la capa tot ho tapa!... Pregúntinho á von Roentgen, y 'ls ho explicaré. Avuy ni la capa tapa, ni tapa la roba, ni tapa cap prenda de vestir. Com á qüestió d' abrich ó adorno, podrá ser qu' encare continuém servintnos del sastre; pero en quant á taparnos,

lasciate ogni speranza....

ni 'l panyo, ni 'l cotó, ni la seda serveixen de res.

Lo únich que fins á l' hora present sembla que resisteix á las miradas indiscretas del aparato de 'n Roentgen, es el ferro.

¡Benehit sigui aquest respectable metall!...

«¡Aun hay *hierro*, Veremundo!...»

Justament aquests dies de Carnaval, en que moltes persones, y alguns que no ho son, pensan disfressarse y volen que ningú 'ls conegui, l' avís es oportunitat.

Ni ab careta de cartró ni de vellut conseguiran guardar l' incògnit.

Per anar segurs s' han de posar una màscara de ferro; es á dir, han de blindarse la cara.

¡Ah Roentgen, Roentgen!... ¡Que n' has fet de mal ab lo teu descobriment!

¿Cóm s' ho farán ara 'ls jutjes pera guardar lo secret del sumari, si qualsevol *reporter* espavilat pot llegir ab un cop de màquina tots los interrogatoris y totas las diligencias á dintre mateix de la butxaca de l' autoritat judicial?

¿De quin recurs se valdrán los regidors y contrastistas que necessitin celebrar una conferencia reservada, d' aquelles que ningú s' entera y en las quals se solen discutir assumptos de molta importancia?

Del mateix modo que veyém los peixos dintre del aquari, veurém ab l' objectiu Roentgen lo que 'ls concejals estarán fent en la casa de la Vila y en los demás llocs ahont vajin.

Los negocis mes íntims, las cosas mes amagadas, los secrets mes delicats quedarán á mercé del primer indiscret que 'ls posi á foco.

No hi haurá res, per sagrat que sigui, que s' lliuri de la mirada inquisitorial del aparato Roentgen.

¡Pobras senyoras honestas y recatadas! ¡Pobras noyas ignocents y candorosas! En va cubriu vos-

tras formas puras ab telas espessas y percalina superior.... En va us forréu la faldilla y us resguardéu el cos, y us amuralléu baix una triple ó quádruple bateria de seda, llana y fil....

Ab l' invent del sabi—¡ves de qué 'n diuhen sabis!—ab l' invent del sabi alemany, es lo mateix que si anessiu cubiertas d' una ténue gassa, d' una lleugeríssima lámina de vidre....

¡Pobras donas!....

Los pares honrats, los marits decents avuy no tenen més remey que portar las sevas fillas y las sevas senyoras á cal lampista y fels'hi fer á corre-cuyta un traje de llauna.

A. MARCH.

CRÍA DE FIERAS

Hi ha qui té cria de coloms, cria de tórtoras, cria de canaris....

L' Ajuntament de Barcelona té cria de lleons.

A casa la ciutat no 's parla de res mes que de l' última quadrilla de lleonets que acaba de neixre.

—¡Diu que son moníssims!—exclama un concejal molt aficionat á bestiolas.

—¡Y tal!—salta un altre que ja 'ls ha vist:—consideri que un d' ells, al cap de cinch minuts d' haver nascut, ja sabia posarse dret, pel istil d' aquell que hi ha á la marca d' Espanya.

Exceptuant lo negociat de fieras y animals d' adorno, en las demás seccions y oficinas de la casa gran tots los traballs están interromputs.

Van allá y 's fican per aquellas salas:

—¿Lo president de la comissió de Governació?

—Es al Parch á veure 'ls lleonets.

—¿Y l' arquitecto municipal?

—Ha anat per aixó dels lleons.

—¿Y 'ls metjes de l' arcaldía?

—Son á *visita* 'ls lleons.—

Tothom va detrás dels afortunats lleons... ¿Qué deurá pensar la pobra rata-pinyada barcelonina?

L' arcalde diu que passa l' dia contant los cadells que á horas d' ara ja tenim, y fent brincos d' alegria davant de la gabia.

A la qüenta l' home veu per aquest cantó un porvenir tan brillant, que arriba á considerar als lleons com los salvadors del Erari públich.

—¡Es la cria que dona mes'—s' assegura que ha dit en el *seno* de l' amistad:—déixinse de gallinas, conills y bestias baratas. ¡Lleons, lleons!... Ja veurán com ara Barcelona surt d' apuros.—

¿Cóm s' ho arreglará per surtirne?

Ignoro 'ls plans de l' arcalde y no sé per lo tant las sevas seguretats en qué 's fundan.

Jo, fins ara, hi sentit ja dugas opinions.

—Lo que l' arcalde pensafer—va dir-me un—es provocar un' alsa en lo preu dels lleons y pagar als acreedors ab lo producte de la venda dels que ara 'ns neixen.—

Pero un altre va replicar:

—No senyor: lo que l' arcalde intenta no es pagar als acreedors de la ciutat ab lleons, sino esperar que 'ls lleons siguin grans y tirarlos sobre 'ls acreedors.

—¿Vol dir que així acabarém los deutes?

—¡Home!... ¡Si 'ls lleons s' acaban els inglesos!...

¿Qué hi ha de real y positiu en tot aixó?

Lo temps deurá dirho quan sigui hora.

Entre tant, lo que sembla estar ja fora de dupte es que ab los lleonets se surtirá d' aquí endavant d' una infinitat de compromisos.

FOTOGRAFIA DE LO INVISIBLE

(APLICACIONES PRÁCTICAS)

Curiosos é instructius experiments que poden ferse en certs Ajuntaments.

CARNAVAL MUSICAL

JURAT.—SECCIÓ REGIDORESCA

Retrats abocetats
dels respectables jurats.

Tots los obsequis, totas las galanterías del municipi barceloní consistirán en un lleó.

¿S' ha de fer un regalo á un bisbe porque l' han nomenat cardenal? Se li donará un lleonet.

¿Convé mostrar la nostra gratitut á un ministre que 'ns ha concedit tal ó qual cosa? Se li enviará un lleó.

¿Vé un rey extranger y 's vol halagar lo seu paladar ab un plat original y extraordinari? Se li couará un lleó al ast.

Aviat ne tindrem una proba.

Sembla que 'l premi que l' Ajuntament oferirá aquest any pels Jochs-florals, será 'l següent:

Un lleonet natural en una gabia d' argent (ara la plata va barata) al poeta que millor desenvolupi aquest tema: «De com á Barcelona 's cuida á las bestias ab mes carinyo y sollicitut que á las criaturas, y en cambi 's tracta á las criaturas pitjor que si fossin bestias....»

MA'CIAS BONAFÉ.

A UNA MASCARA

SONET

Posat bé la careta, vanitosa,
procurant no se 't vejin gens las galdas,
perque ta cara es un conjunt de faltas
que 'm dona molta angunia, Sinferosa.

No 'm busquis per ballar, qu' ets tan airosa
com una conductora, y si acás saltas
per tenir ab excés las camas altas,
podrías espatllarme alguna cosa.

Treu á un camállich que á ballar s' avingui
y que 't pagui 'l sopar si tant l' halagas,
entretant permetrás que m' entretingui
mirante certas formas que no amagas
tan primas com las tevas pantorrillas
que semblan d' un paraigua las barnillas.

A. DORIA.

A UN MUNICIPAL

(D' actualitat)

¡Ja te digo yo, Gutierrez,
que fas un goig d' alló muy!
Nostre ajuntament, avuy,
competint ab altres terras,
ha fet que *vayas decente*;
ara si que podrás dí
á los que 's riguin de ti,
alló de *ande yo caliente*....

Si l' abrich no se t' escapa,
broma algú de tú farà,
puig ab molt acert, dirá
que estás *aguantant la capa*.

Si no hagués sigut lo casco,
veyente tan sandunguero,
l' altre vespre, cert ratero
volia donarte un xasco.

Creu que si no fos pel moble
que dus al cap, ab la trassa
que tens, lo qu' es per la plassa
tots te pendrian per noble.

Abí á la tarde, ho pots creure,
un home ¡Cera! cridava
y per ton devant passava
¡y ni menos 't va veure!

Més, io trobo natural
que no 't vejés ¡está clá!
¡Ves qui 's pot imaginá
que tú ets un municipal!

Si algún senyó, ab desespero
busca un carré, y al passar
á tú t' ho vol preguntar,
s' haurá de treure 'l sombrero.

Llustre ta muller se dona
y está gelosa de tú,
y encare no veu algú
ja díu qu' es la teva dona.

Per xó, noy, no n' hi ha per menos
puig fas un goig *hasta allá*,
de tú 's pot encapritxá

la mateixa diosa Venus.

Ara haurás d'anar mol recte,
fent lo serio en ocasions:
un home com tú ab faldons
s'ha de fer guardá 'l respecte.

No maltractis al pacient
ni á las raspas moguis guerras,
¡No t' emboliquis, Gutierras,
que 'l rus se 't farà malbién!

Jo que vivint del ofici,
no he pogut ahorrá un quartet
per treurem de sobre 'l fret
que hasta 'm fa perdre 'l judici,
faré una instancia formal,
y creu que no ho dich en balde,
demanant al senyó Alcalde
que 'm fassi municipall!

SALVDOR BONAVÍA.

LLIBRES

ROSELLES.—Poesies VALENCIANES de JOSEPH BODRIA.—

LAS DISFRESSAS DEL PARCH

Vaja; d' aixó no se 'n diu
bestias, sino señortu.

Un pomell de flors del camp de la poesia, sino totas de primer ordre agradables sens excepció: aixó es lo petit y elegant volúm que precedit de un prólech de D. Jeroni Forteza acaba de donar á l' estampa lo poeta valenciá Sr. Bodria. Es lo Sr. Bodria un daurador que al igual que la major part dels escriptors del modern renaixement de las llenguas regionals comparteix son treball ordinari ab lo cultiu de la poesia. Y demostra, en sos versos, facultats no despreciables, sobre tot quan canta sentiments tendres, dolsos é intims, que ho fa ab verdadera espontaneitat.

Poeta modest, ha dedicat la seva colecció á D. Teodor Llorente, esmaltantla ab aquesta simpática redondilla:

«Ja sé que val ben poquet
y el séu lema ho té marcat:
pera niu del Rat Penat
tota pedra fa paret.»

COSTÚMS TÍPICAS DE LA CIUTAT DE VALLS per JOSEPH ALADERN.—Cada terra té las sévas diversions caracteristicas, y en la ciutat de Valls se pot dir que s concentran las típicas y pintorescas del camp de Tarragona. Ab facilitat de llenguatge y tochs molt acertats las descriu l' autor de aquest llibret, fixantse principalment en l' aspecte de la població; en los famosos castells dels Xiquets: en los diversos Balls populars que alegran carrers y plassas y en los Gegants y l' Aliga que en algunas festas del any, principalment la de Corpus y la de Sant Joan se deixan veure. Treball excelent de *folk-lorista* es el del Sr. Aladern, que meresqué ser premiat en lo certámen celebrat en aquella ciutat l' any 1894, ab un objecte d' art, ofert per l' ilustre enginyer naval Sr. Comerma, á qui va dedicada la colecció, impresa en lo Ferrol. De segur qu' es la primera obra catalana estampada en terra gallega.

ALTRES LLIBRES REBUTS.—LA PILARICA, drama en tres actos, dividido en cuatro cuadros, original y en verso de JOSÉ FOLA ITURBIDE, estrenat ab éxit en los teatros Apolo de Valencia y Novedats de Barcelona.

... LO PRIMER FILL, monólech original de LLUIS MILLÁ estrenat ab aplauso en lo Teatro Romea 'l día 7 de janer últim.

... AIXEQUÉU LO TELÓ, monólech en prosa, original de JACINTO VENTURA.

... L' APLECH DE QUADROS, poema escrit en décimas per J. SOLER Y ESCOFET.

LA MALURA DEL POBLE (Per MARIANO FOIX.)

Mariano Foix

!!! La bruixa !!!

A DON JOAQUIM JOVER

Ab motiu d' haver ofert al govern portar 100 inútils de Cuba cada viatge, gratis.

Molt bé senyor Jover Serra!
salut noble catalá!
L' oferta que á Espanya fá
honra á vosté y á sa terra,
puig si parricida guerra
mou avuy germá malvat
y en lo fragor del combat
cau un espanyol malnés,
será ben cuidat y atés
y á sa familia tornat.

Mes no per l' afany del or
los seus barcos portarán
als braus héroes que lluytánt
quedin ferits per dissort:
segurs que lo seu bon cor
l' hermosa acció de vosté
no fará inmutá per ré
á cap, que ferho deuría,
noble de guardarropia
á cap Marqués de *double*.

Aquests, com corp malehit
que sens consciencia ni cor
rastrejan la carn de mort
amagats per negra nit,
tant sols se donan neguit
quan per guerras rebatuda
veuhén la patria abatuda
en deixar lo seu diner
ab l' interés d' asurer
de consciencia corruptuda.

Vosté demostra un cop més
d' una manera compresa
que los titols de noblesa
no 'ls acreditan papés,
segueixi així, que 'ls demés
no 's donarán per entesos
ni crech que 's sentin ofesos:
vagi obrant encar que sol
com obra un bon espanyol,
y ells qu' obrin com á marquesos.

F. TIANA.

LICEO

La temporada lírica ha terminat. Quaresma, dejuni d' ópera

La companyia 's despedí diumenje á la tarde ab lo *Garin* d' en Bretón. De concurrència no 'n vulguin més y de aplausos á la Tetrizzini y á n' en Cardinali sobre tot, demá-ninne.

A la nit se repetí una gran part del programa de la funció que á benefici del mestre Vanzo s' havia celebrat lo divendres. Formavan l' atractiu de la mateixa algunes pessas de concert, entre las quals los *Mestres Cantors*, la *Mort de Isolda* y la sinfonia del *Tanhauser* de Wagner y la *Leonora* de Beethoven. Lo mestre en l' interpretació de aquestas pessas posá de relléu sas admirables condicions, brillant los fragments culminants sense recarregarlos ab efectes intempestius y donant la deguda calitat al conjunt. Lo públich recompensá tan valióis tratall ab sos aplausos extraordinaris.

ROMEA

D. Teodoro Baró anunciá la séva obra *Lo general No-importa*, com á comedia y no com á drama. No deixa de xocar que un assumpto que s refereix á un dels motius més populars de la heróica guerra de la Independencia pugá donar lloch á una obra de género cómic. No obstant, *Lo general No-importa*, á pesar de la calificació de comedia, en

realitat es un drama, encare que no hi haja cap mort y acabí felisment ab boda, y per més que alguns tipos secundaris pertanyin de plé al género cómic.

Mes no es aquest contrasentit, pura qüestió de paraulas, lo que més ens interessa. Celebraríam *Lo general No-importa* si veyam realment servint de nús á l' obra la intrepides, la serenitat, lo despreci, á las adversitats que caracterisaren la defensa dels nostres avis contra 'ls invassors de la patria. Més res de aixó. L' obra del senyor Baró de carácter novelesch, algú tant antiquat, versa sobre 'ls amors entre Francisca, filla de un ferrer y un oficial francés, poch avans de la guerra: ab l' enamorament secret y abnegat de un pobre soldat espanyol, que guerrejant va prosperant en la carrera, y en una série de episodis melodramátichs en virtut dels quals l' oficial francés cau presoner dels espanyols, mentres lo pare de la Francisca cau en poder dels francesos. Tot aixó 's desarrolla en las ruinas de la ferriera, ahont están sitiats los espanyols, disposant de una campana que toca á somatent y de un conducto subterraneo pel qual reben queviures que 'ls ajudan á prolongar la resistencia. Tarifa vella en tota la línea.

L' obra en general interessa poch, se desarrolla ab certa languides y abunda en escenas secundarias que prolongan excesivament la duració dels actes. Te de quant en quant alguns tochs acertats, com la relació que diu en l' acte primer lo personatge Jan (Sr. Borrás), y alguns xistes posats en boca de 'n Bernat y la séva dona (Sr. Soler y senyora Monner) y de 'n Xicu (Sr. Capdevila) que entretenen y provocan las riallas del públich de bona fé.

L' execució, confiada en sos principals papers á las se-

DISFRESSAS BARCELONINAS

De metje municipal.

UN MASCARON

¿Exhibeix un barret alt?
¿Toca 'l bombo ab desespero?
Deu anar de *Noticiero*
Universal.

nyoras Clemente y Monner y Srs. Bonaplata, Borrás, Soler, Capdevila, Fernández y Pinós sortí bastant ajustada.

L' autor sigué cridat al final de tots los actes, no havent-se presentat á rebre 'ls aplausos del públich á causa de un dol de familia.

CATALUNYA

Hem de senyalar la reproducció de *Mis Helyett*, corrent lo paper de protagonista á càrrech de la Srta. Rosita Fuentes, que per cert constituheix una excelent adquisició per l' *Eldorado*.

En altres obras com *Los dineros del sacristán* y *La czarina* se distingeix notablement.

Dilluns en Pinedo, ab motiu de celebrar lo benefici abocá 'l sach de las sevas gracias. Lo públich l' aplaudí molt, principalment en l' obra *Folies bergères* y en l' improvisació *El rigor de las desdichas*. En Pinedo pot dir que ha caygut en gracia, sense passar de la Plassa de Catalunya.

ALTRES TEATROS

En Maceo va ser fustellat pel públich del Tivoli. En *Lol Molgosa* 'l tenia amagat á casa séva, y haventlo deixat anar á las taulas, no va haverhi compassió per ell. Si las columnas de Cuba ho pelessin tan bé com el públich del Tivoli, prompte de l' insurrecció cubana no se 'n cantaria gall ni gallina.

*** Al Teatro *Granvia* ha sigut posada ab éxit la sarsueleta *Caracoles*, procedent de Madrid. Están bastant ben guisats y 'l públich se 'ls menja molt de gust.

*** Per dissapte l' administrador de *Romea* Sr. Franqueza prepara 'l séu benefici, ab un programa suculent y llarch. Forman part del mateix lo melodrama *El Pilluelo*

de Paris, un monólech del beneficiat titulat *A caball del diemoni* y una comedia de Autés (estreno) titulada *Lo que no 's pot demanar*.

*** Al Principal va fracassar lo drama *Fra Filippo Lippi* extret de la novela de 'n Castelar que porta 'l mateix títol. Lo públich va dir que no estava per Frays, ni per Castelars.

ACONTEIXEMENT MUSICAL

Promet serho la serie de sis concerts que 'l mestre Nicolau donará al *Teatro Líric* entre 'ls días 1 y 20 del próxim mes de mars. En ells s' executarán las pessas principals de la gran tetralogia de Wagner *L' anell del Nibelunch*.

La part instrumental está confiada á una nutrida orquesta y la vocal á Mlle. Eleonora Blanc, dels concerts d' Harcourt de Paris; Mme. Jane Marey dels concerts Lamoureux; Srtas. Ferrer y Dachs y 'ls Srs. Cazeneuve y Vieuville, dels concerts Colonne.

Los pochos fragments de la gran creació wagneriana executats á Barcelona han tingut un éxit colossal: no es, donchs, extrany, que 'l sol anunci de que podran sentirse las pessas culminants de la tetralogia haja excitat en gran manera l' interés dels filarmónichs.

Del bon desempenyo dels concerts ne respon la acreditada pericia del Mestre Nicolau y la justa fama dels intérpretes. No será, donchs, extrany que l' abono, que ja está obert, obtingui un gran resultat, en consonancia ab la reputació de intel·ligent, que ab tanta justicia ostenta 'l públich de Barcelona.

N. N. N.

LA CARITAT BEN ORDENADA...

Per fer no se quinas obras
á l' iglesia de Sant Pau,
qu' está si cau ó no cau
pero s' aguanta de sobras,
ab tota la protecció
y bombo que fequereix
del consistori mateix
s' ha fet ab gran devoció
una tómbola gegant
ahont s' han tombat cada dia
uns set eents naps! ¡quí ho diria
que de diné 'n sobrés tant!
No es un cas ben curiós,
de després dels grans apuros
que 'ns du Cuba, ploguín duros
d' un modo tan abundós?
Y total, perquè! ¿per qué?
per repicá unas parets,
pera repas-á' uns santets,
es á dir, total, per ré;
y era cosa tan poch grata
anar'hi á comprá un billet,
que hi ha qui per dos rals, ha tret
uns cordonets de sabata!
Oh, y encare fossin bons,
mes, no senyors, son tarats,
bon punt els tenen cordats

DIALECH

—Noy, sabs qu' estás horrorós
y que tens molt mala sombra?
¿Ahont vas ab aquesta escombra?
—A esbroncá dos regidós.

TRAJO BARATO

Barba llarga, nas de lloro,
un llensol ben colcat
una pipa... y s' ha acabat:
ja están disfrassats de moro.

ja 's trenca els tals cordons!
No falta també qui ha tret
tot un llibret de fumá,
una espelma, arrós, safrá,
un coll, ó be un ganivet.
Pero no es pas el meu fi,
criticar la rifa aqueixa
que la llibertat mateixa
vull pels altres com per mí;
pero 'm crida l' atenció
que tots aqueixos cristians
que han organitzat constants
la Tómbola en qüestió,
no hagin sigut bastant bons
per dedicar-la á altre tí,
més gran y mes noble, y
de més sanas intencions.
Ja que en circumstancies tristes
la guerra vil ha deixat
casi á la totalitat,
dels pares dels reservistas,
privats del bossí de pa
que 'l pobre fill 'ls guanyava
quan al seu costat estava,
¿no seria més cristiá,
més humá, més generós,
que aqueixa suma reunida
la cedissin desseguida
per poguels donar socós?
Peró, ja veurán vostés
que escoltan com qui sent ploure
lo que dieh; ¡com s' han de moure
si ells tenen fills y dinés!

A. LLIMONER.

Lo Cardenal Cassanyas encare es viu. No 'ls sorprendrà l' adverb *encare* quan sápigán que *poéticament* ha sigut fusellat, sense que ni un vers en forma de projectil, ni 'l susto consegüent hajan alterat lo mes mínim al Eminentíssim Cardenal de Urgell. ¡Home mes privilegiat!

Y que tiravan al dret, ho demostran algunas de las composicions llegidas en una vetllada qu' en honor del Eminentíssim Cardenal tingué efecte 'l día 6 del passat més, las quals han sigut impresas ab lo titul *El Cardenal Casañas*.

Judiquin per uns quants botons.

* *

Parla un poeta dels adelantos de la població urgellesa y de la filoxera que ha corsecat las vinyas, y plé de resignació cristiana, li aconsella:

«Olvídala tu viña
si fruto no ha de reportar tu celo:
convírtela en campiña (1)
ni luches contra el cielo
ni es cuerdo quien se empeña en vano anhelo.»

Posat en prosa aixó vol dir: «Lo mateix cel que 'ns balda ab la filoxera 'ns consola enviantvos cardenals.»

* *

Un' altra composició titulada *Felicitación* es de aquellas que n' hi ha per llogarhi cadiras, com á las iglesias. Dirigintse 'l poeta al Cardenal, li dispara 'l següent trabucasso:

«Urgel, pues, en este día
felicitas *juquetona*
al hijo de Barcelona
por su nueva *jerarquía* (¡Ave María!)
«Y al darte alegre y orgullosa (¡tíba!»

(1) ¡Quí sab si aquest poeta te la pinya!

CARNAVAL Y QUARESMA

—'T guardo aquest xampany ... ¿Lo vols tastá?
—Mil gracias; jo á tú 't guardo 'l bacallá.

mi sincero parabién
felicítome también
por la gloria que me toca (ó que me tosa.)

•El honor es de potencia,
y el caso de resonancia.
si se mide la importancia
del salto que das, Eminencia. •

¡Eminencia, salta!

Pero al trabucaire poétich tot de un plegat lo sorprén una idea alarmant. De la mateixa manera que 'l Sr. Cassanyas ha saltat de bisbe á Cardenal, podria saltar de Cardenal á Sant Pare. Per aquest cas lo perpetrador dels versos, li para 'ls peus en la següent forma:

•Tu nuevo rango reclama
otros destinos regir;
pero la ciudad exclama:
No quiero te quieras ir. •

En efecte: ab aquests versos entre cap y coll, n' hi havia per *quedarse* hasta de cos present. Y 'l Cardenal, tan fresch, tan fort, tan sanitós, tan impávit.

¡Qué sigui l' enhorabona!

Curiosa es l' historia de la cartera del general Bergés. Próxim á embarcarse per anar á Cuba, á Madrid li varen pendre, causantli un gran sentiment, puig era un recort de familia.

Ván ferse pesquissas per recobrarla; pero tot en vá. Lo general Despujols vá encarregar-se de prosseguir la busca de la cartera. Vé á Barcelona, té una entrevista ab l' inspector de policia Sr. Tixell, y als pochos días aquest funcionari li presenta la cartera del general Bergés.

Vostés preguntarán:—Y dintre de la cartera hi aniria 'l lladre ¿veritat?

—Fugin de aquí y no siguin plagas. En cassos de restitució alcansada pels bons oficis de la policia 'ls lladres no 's troban may.

—¿Pero las carteras caminan y 's presentan totas solas?—dirán vostés.

—De averiguar aquests miracles, en tot cas, se 'n haurian de cuydar los tribunals de justicia, comensant per interrogar al Sr. Tixell, y anant desfent en sentit invers tot lo camí de la 'cartera, fins arribar á las mans del lladre que va sustréurela de la butxaca del general.

—¿Y donchs per qué no ho fán?—preguntarán vostés?

—Perque avuy els tribunals están massa ocupats en perseguir als periódichs que diuhen mal del héroe de Sagunto.

Un párrafo de una correspondencia de Girona inserta en lo *Brusi* del dimars á la tarde:

«El 12 ó el 13 se celebrará también en honor de nuestros soldados una misa de campaña (jo 'm figurava que las missas se celebravan en honor de Déu Nostre Senyor), y es una verdadera lástima que no haya podido variarse la hora de salida que, según dicen, será á las cuatro de la madrugada del 14 pues *la temperatura glacial* que en dicha hora acostumbamos tener, *creo es capaz de atenuar en mucho el patriotismo que la muyoría siente.*»

Ab aixó dels patriotas succeheix com ab els toreros que n' hi ha d' hivern y d' istiu.

Lo corresponsal gironí del *Brusi* es un *patriota d' hivern*.

Al Sr. Durán y Bori, estamper del carrer de Fernando, varias vegadas li han capturat fotografias, donant la coincidencia de que sempre se li emportan las mes bonicas.

Los pares de familia tenen gust.

Las fotografias son denunciadas davant del jutjat municipal corresponent, sense que 'l denunciador se presenti á sostenir l' acusació, y sempre, fins ara, s' ha dictat sentencia absolutoria.

Just sería, per consegüent, que 'ls ditxosos pares de familia, ja que 's volen divertir, paguessin una indemnissació pels perjudicis que ocasionan ab las sévas impertinencias.

Sobre la *fulla*, la *nata*.

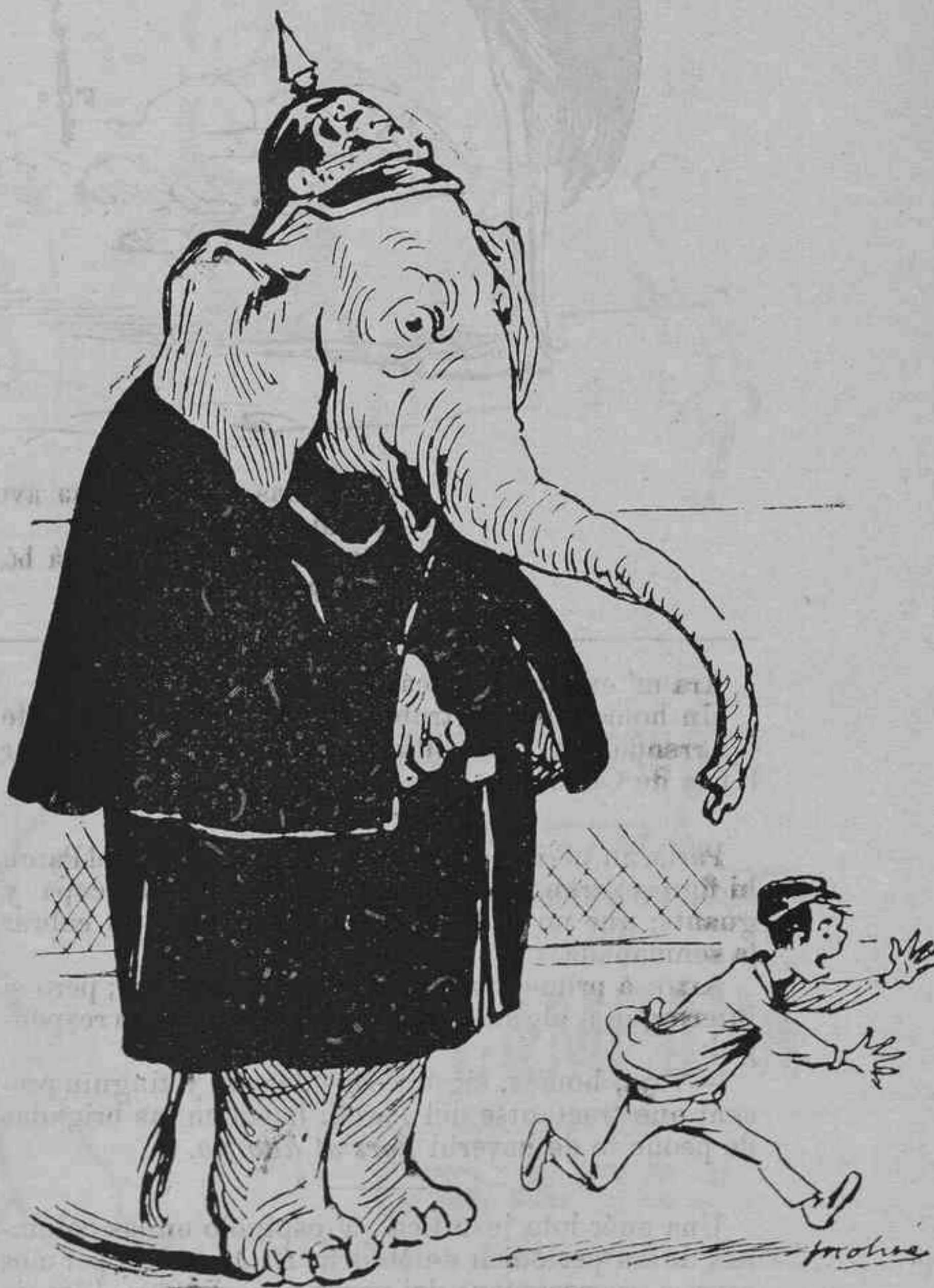
En una carta que hi rebut pel correu interior, se 'm fá la següent pregunta:

«¿No podría usted farse eco en lo séu popular periódich del estat precari en que 's troban tres infelissos bomberos, que desde l' Abril passat están de llimpiesa al Matadero de porchs, sense que hasta la fetxa de avuy hajan pogut veure un céntim dels séus jornals?»

Me sembla que aquests dignes rivals dels mestres d' estudi, quan menos, sería oportú condecorarlos ab una creu de l' ordre de *Sant Prim*.

En Perez Nieva, trassa en la *Dinastia* una silueta

L' AVI DEL PARCH

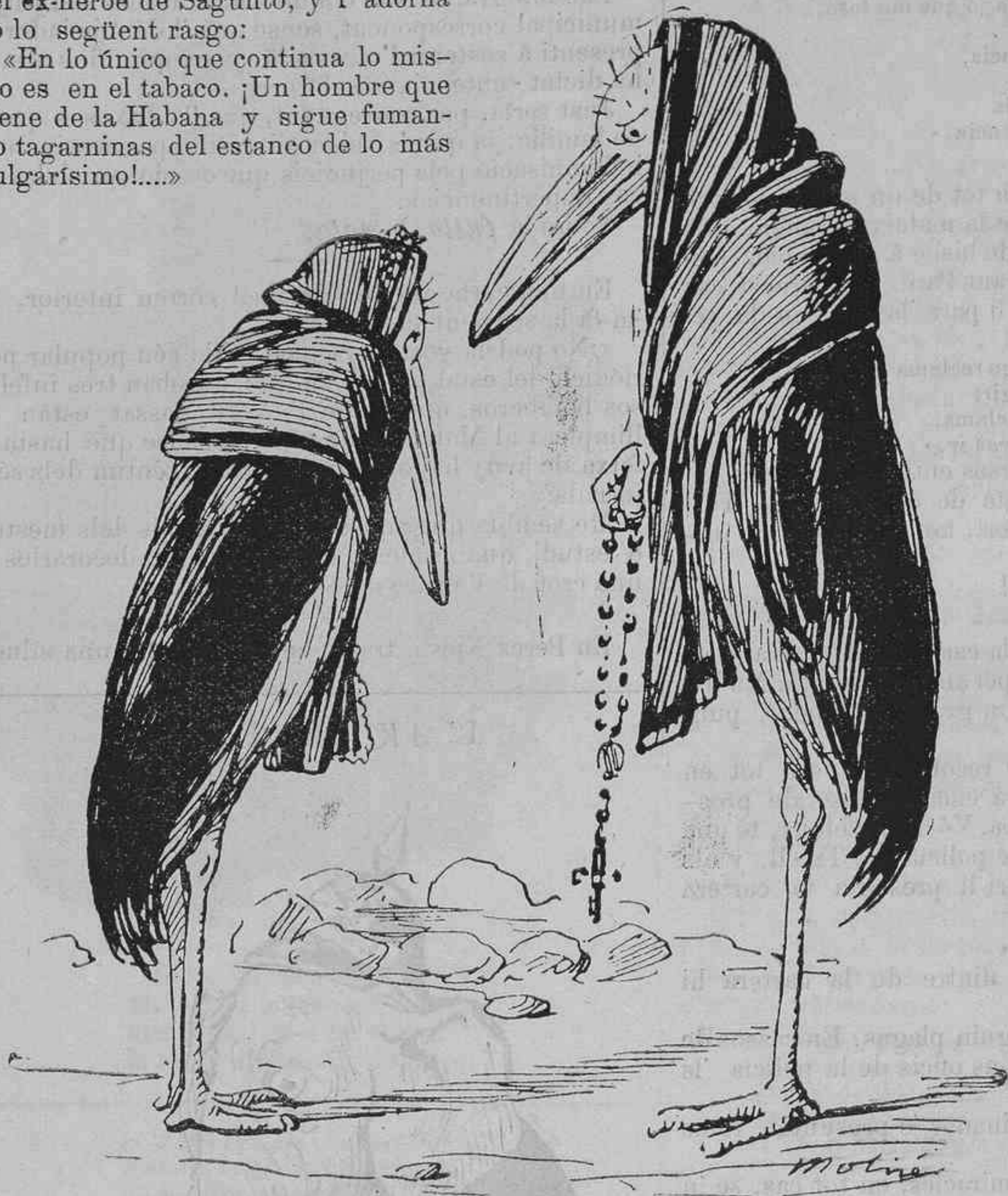

—Ab los guardias que tenía,
Caballers, me 'n veyá un feix....
Si vols estar ben servit,
fes de gura tú mateix.

BEATAS

del ex-héroe de Sagunto, y l' adorna ab lo següent rasgo:

«En lo único que continua lo mismo es en el tabaco. ¡Un hombre que viene de la Habana y sigue fumando tagarninas del estanco de lo más vulgarísimo!...»

—¿Quíñas noticias hi hæ avuy?
—Ara hi vist un criat seu.
—¿Qué diu?—Que casi está bó.
—¡Ay! ¡Alabat siga Deu!

Ara m' explico 'l fracás del general.
Un home que fins trobantse á l' Habana fuma de l' Arrendataria ¿quín interés pot tenir en conservar l' isla de Cuba?

Parla un periódich de qu' en las brigadas del Parch hi figuran treballadors de levita, barret de copa y guants, que no 's deixan veure sino 'l día de cobrar la senmanada.

Aixó, á primera vista, sembla un escándol; pero si interrogan á algún regidor, será fácil que 'ls respongui:

—Vaja, homes, siguin considerats, y tinguin present que tractantse del Parch, hasta en las brigadas de peóns te de haverhi *flors d' adorno*.

Una anécdota jesuítica qu' espigolo en las columnas de un periódich de Madrid, *El Nacional* per mes senyas, representant del partit conservador. Llegeixin y ediffiquinse:

«Lo pare Mir, un' altra notabilitat expulsada, havia notat que desde que va sortir de la Companyia, tots los seus antichs companys s' havían tornat curts

de vista, ja que no 'l saludavan pel carrer, encare que al passar li freguessin lo manteu.

»Una nit tingué de anar á l' Academia de la Historia, ahont al veure al Pare Fita, á qui estima molt després de llarchs anys de amistat entranyable, 'l saludá carinyosament; pero ell, tot tremolós y turbat, s' enretirá exclamant:

—Per Déu, Miquel, no 'm comprometis. Per lo que mes estimis en lo mon, veste'n, deixa'm!...

«Y l' insigne arqueólech, al dir aixó casi bé plorava.»

¡Llágrimas de jesuita!

Dimars tindrà lloch en lo teatro del Liceo lo ball de máscaras que la colonia francesa acostuma á donar cada any, á benefici de las Escuelas gratuitas que sosté á Barcelona.

Pels preparatius que 's fan, es de creure que la festa resultarà animada y espléndida, y per tots conceptes digna de la simpática colonia que la organisa.

Hem tingut ocasió de veure un hermós retrato de D. Toribi Durán, que destinat al Hospital de Castelló de Ampurias, ha pintat lo distingit artista D. Mateu Balasch.

Sens mes ausili que 'l de una antigua fotografia, l' hábil pintor ha reproduhit ab gran veritat la simpática figura del ilustre fi-

lántropo, que al morir, llegá una gran part de la séva fortuna als pobres.

Toribi Durán va fer una bona obra y 'l pintor Balasch ha fet una obra bona.

A París s' acaba de celebrar lo ball del *Hotel de ville*, al qual los regidors solen convidar á milers de ciudadáns, qu' en nit tan memorable poden treure 'l ventre de mal any.

La premsa satírica s' aprofita de aquest succés, y hem de confessar que n' acostuma á treure un gran partit.

Una caricatura del *Journal amasant* representa un convidat que se 'n va del ball ab totas las butxacas plenas d' ampollas.

Un dependent del municipi li pregunta:

—¿Qu' es aixó?

—Son mostrás—respon—que porto al Laboratori químic, per veure si 'ls nostres administradors donan al poble els vins y 'ls licors sense matracula.

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona,

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

Exito de **B. PEREZ GALDÓS**

D. A PERFECTA

DRAMA EN 4 ACTOS Y EN PROSA.—Arreglo teatral de la novela del mismo título.—Precio 2 pesetas.

RECUERDOS DE CINCO LUSTROS

1843-1868

por **D. MIGUEL VILLALBA HERVÁS**, con un prólogo de **D. R. María de Labra**.

Un tomo 8.º Ptas. 3

APUNTES SOBRE MARRUECOS

POR EL COMANDANTE DE INGENIEROS

D. EDUARDO CAÑIZARES Y MOYANO

Un tomo en 4.º Ptas. 5.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

—Últimos tomos publicados—

Tomo 35.—Fábulas, por José Estremera. . . 1 tomo

Tomo 36.—Novelas cortas, E. Pardo Bazán. 1 tomo

Precio 2 reales volumen.

DINTRE POCHS DÍAS
SORTIRÁ

DE LA RAMBLA
À LA MANIGUA

ORIGINAL DE

C. GUMA

ILUSTRACIÓ DE **M. Moliné**

Preu: 2 ralets.

Los corresponsals que desitjin re-
bre la obra aixís que surti, que no
olvidin fer lo pedido sens perdua
de temps.

Demá dissapte

SORTIRÁ

Número Extraordinari

DE

LA CAMPANA

DE

GRACIA

8 planas de ilustració y text
Preu 10 céntims.

ACTUALITATS ♦ CUBA ♦ CARNAVAL
ETC., ETC.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas,

CARNAVAL

—Diu que aixó s' embruta, diu que allá hi ha guerra,
 diu que cauen *bólits*.... ¡quí sab lo que 's diu!....
 Aquesta es la vida y aixís serà sempre:
 mentres mitj mon plora, l' altre mitj mon riu.